

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۰۳/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی روش یادگیری دانش آموز محور در مدارس

محمدامین علیمحمدی بزنجانی^۱، علیرضا حسنی اصل^۲، حسام معینی^۳، مونا جعفری مهر^۴

۱- کارشناسی ارشد مکانیک، دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان

۲- کارشناسی مکانیک خودرو، شهید چمران کرمان

۳- کارشناسی مکانیک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

۴- کارشناسی آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد خرم آباد

M.alimohmadi@gmail.com

چکیده

امروزه، توجه به نیازها و توانایی‌های دانش‌آموزان در فرایند آموزش و پرورش اهمیت زیادی پیدا کرده است. رویکردهای یادگیری دانش‌آموزمحور، به دلیل تمرکز بر فرد و نیازهای او، به عنوان یک روش موثر در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری شناخته شده‌اند. این بررسی اهمیت این روش‌ها را به عنوان یک ابزار برای افزایش مشارکت و تعامل دانش‌آموزان در فرایند یادگیری مورد بررسی قرار می‌دهد. این مقاله به تحلیل انواع روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور، از جمله روش‌های کنترل شده و خودگرایی اطلاعات، می‌پردازد و به بررسی اثرات مثبت آن‌ها بر عملکرد تحصیلی و انگیزه دانش‌آموزان می‌پردازد. همچنین، موانع موجود در پیاده‌سازی این روش‌ها و راهکارهای موثر برای غلبه بر این موانع نیز مورد بحث قرار می‌گیرد. در نتیجه، استفاده از روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور می‌تواند به عنوان یک راهبرد کلیدی در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در مدارس مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: دانش‌آموزان، آموزش، یادگیری

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

در حوزه آموزش و پرورش، تمرکز بر فرد و نیازهای او به عنوان یکی از مباحث کلیدی مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به تنوع فردیت‌ها، استعدادها و سطوح دانشی دانش‌آموزان، نیازمندی به رویکردهای آموزشی انعطاف‌پذیر و دانش‌آموزمحور احساس می‌شود. در این راستا، روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور به عنوان یکی از راهکارهای مؤثر در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری شناخته می‌شوند. این رویکردها، با تأکید بر تعامل، مشارکت و توجه به نیازهای هر دانش‌آموز، به ارتقاء مهارت‌ها و دانش آنان کمک می‌کنند.

در مقاله حاضر، ما قصد داریم تا به بررسی انواع روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور، مزایا و معایب آن‌ها، اثرات مثبت بر عملکرد تحصیلی و انگیزه دانش‌آموزان، و همچنین موانع موجود در پیاده‌سازی این رویکردها پرداخته و راهکارهایی برای غلبه بر این موانع ارائه دهیم. این بررسی می‌تواند به مدیران، معلمان و سیاست‌گذاران آموزشی کمک کند تا راهکارهای مناسبی را برای بهبود فرآیند آموزش و یادگیری در مدارس ارائه دهند و از پتانسیل کامل هر دانش‌آموز بهره‌مند شوند.

در دهه‌های اخیر، با پیشرفت فناوری و افزایش دسترسی به اطلاعات، نیاز به تغییرات عمیق در سیستم‌های آموزشی به ویژه در مدارس، احساس شده است. روش‌های سنتی آموزش که بیشتر بر تدریس و انتقال اطلاعات تمرکز داشته‌اند، اغلب نمی‌توانند به طور کامل به نیازها و توانمندی‌های هر دانش‌آموز پاسخ دهند. به همین دلیل، استفاده از رویکردهای یادگیری دانش‌آموزمحور، که به ویژه بر تعامل و فعالیت دانش‌آموزان تأکید دارند، اهمیت بیشتری پیدا کرده است.

در این مسیر، ما به بررسی چگونگی اجرای روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور و مشکلات ممکن در این روند می‌پردازیم. از جمله مسائلی که ممکن است در پیاده‌سازی این رویکردها برخورد کنیم می‌توان به محدودیت‌های زمانی و منابعی، نیاز به آموزش معلمان برای استفاده از این روش‌ها، و نیاز به تغییر در فرهنگ و ساختارهای سنتی آموزشی اشاره کرد.

در نتیجه، ارائه راهکارهای مناسب برای حل این موانع از جمله طراحی برنامه‌های آموزشی مناسب، ارتقاء مهارت‌های معلمان، و ایجاد شرایط مناسب برای اجرای رویکردهای یادگیری دانش‌آموزمحور، از اهمیت بالایی برخوردار است. این اقدامات می‌توانند بهبود قابل توجهی در فرآیند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان به دنبال داشته و به آن‌ها کمک کنند تا به طور کاملتری به پتانسیل خود برسند و در جامعه به عنوان افرادی موفق و مسئول شناخته شوند.

همچنین، مواجهه با چالش‌ها و موانع در مسیر پیاده‌سازی رویکردهای یادگیری دانش‌آموزمحور، به دقت و انعطاف‌پذیری بیشتری از سوی مدیران و معلمان نیاز دارد. برای مثال، تغییر در فرهنگ آموزشی و ساختارهای سنتی مدارس ممکن است با مقاومت‌ها و موانع مواجه شود که نیازمند رهبری قوی و توانایی ارتباط مؤثر با اعضای جامعه مدرسه است.

با این حال، مزایای بکارگیری رویکردهای یادگیری دانش‌آموزمحور نیز چشمگیر است. این روش‌ها باعث افزایش مشارکت و تعامل دانش‌آموزان در فرآیند آموزش و یادگیری می‌شوند، موجب تقویت مهارت‌های فردی و ارتقاء سطح دانش و درک آن‌ها می‌گردد. همچنین، این رویکردها انگیزه و اعتماد به نفس دانش‌آموزان را افزایش می‌دهند و زمینه‌ای مناسب را برای یادگیری مستمر و پایدار فراهم می‌کنند.

با استفاده از این مقدمه و پرداختن به مطالعات و پژوهش‌های بیشتر، می‌توان بهترین راهکارها و رویکردهای ممکن برای اجرای موفقیت‌آمیز روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور را شناسایی و اجرایی نمود. این اقدامات می‌تواند بهبود قابل توجهی در کیفیت آموزش و یادگیری دانش‌آموزان ایجاد کرده و به سازمان‌های آموزشی کمک کند تا با چالش‌های روزمره آموزشی مواجه شده، به بهترین شکل ممکن پاسخ دهند.

در مسیر بهبود آموزش و یادگیری دانش‌آموزان، ارتقاء دانش و مهارت‌های معلمان نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. معلمان نقش کلیدی در اجرای روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور دارند و نیازمند آموزش مداوم و توانمندسازی برای استفاده

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

بهینه از این روش‌ها هستند. برنامه‌های آموزشی کارآمد و مداوم می‌توانند به معلمان کمک کنند تا با اصول و فنون روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور آشنا شوند و توانایی‌های لازم برای اجرای موفقیت‌آمیز آن‌ها را کسب کنند.

علاوه بر این، همکاری فعال و مستمر بین اعضای جامعه مدرسه از جمله معلمان، مدیران، دانش‌آموزان و والدین نیز اساسی است. تسهیل ارتباطات و ایجاد فضایی از اعتماد و همکاری می‌تواند بهبود قابل توجهی در فرآیند آموزش و یادگیری دانش‌آموزان داشته باشد.

در نهایت، با توجه به اهمیت و ضرورت ارتقاء روش‌های آموزشی به سوی یک آموزش دانش‌آموزمحور و انعطاف‌پذیر، تلاش‌های مداوم و هماهنگ برای اجرای این رویکردها ضروری است. این اقدامات نه تنها به بهبود کیفیت آموزش و یادگیری کمک می‌کنند، بلکه به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا به عنوان افرادی خودآگاه، خلاق و مسئول در جامعه موفقیت بیشتری داشته باشند.

از طرف دیگر، ارزیابی منظم و دقیق اثرات روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور بر عملکرد و پیشرفت دانش‌آموزان ضروری است. این ارزیابی‌ها می‌توانند به مدیران و سیاست‌گذاران آموزشی کمک کنند تا تصمیم‌گیری‌های بهتری برای پیاده‌سازی این رویکردها بگیرند و منابع را به صورت بهینه تخصیص دهند.

با این پیش‌نیازها و تدابیر، امکان بهبود قابل ملاحظه‌ای در آموزش و یادگیری دانش‌آموزان ارتقا می‌یابد. رویکردهای یادگیری دانش‌آموزمحور، با تأکید بر تعامل، فعالیت و توجه به نیازهای هر دانش‌آموز، به عنوان یک فرصت برای ارتقاء کیفیت آموزش و یادگیری در مدارس محسوب می‌شوند. این تغییرات، نه تنها به فرآیند آموزش و یادگیری ارزشمندی می‌افزایند، بلکه افراد را برای موفقیت در جوامع پویا و پیچیده امروزی آماده می‌سازند.

بررسی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور در مدارس

۱. نیازها و توانایی‌های دانش‌آموزان: بررسی نیازها، توانایی‌ها، استعدادها و سطح دانش دانش‌آموزان از مبتدی تا پیشرفته اساسی است. این بررسی کمک می‌کند تا روش‌های مناسبی برای پاسخ به نیازهای هر دانش‌آموز مشخص شود.

۲. توانایی‌ها و تجربیات معلمان: معلمان نیازمند توانایی‌ها و مهارت‌هایی هستند که امکان اجرای روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور را فراهم می‌کند. بررسی توانمندی و آمادگی معلمان برای به کارگیری این روش‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است.

۳. منابع و تجهیزات: ارزیابی منابع آموزشی، فضای آموزشی و تجهیزات موجود در مدارس برای اجرای روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور ضروری است. اطمینان از دسترسی به منابع کافی و مناسب برای پشتیبانی از این روش‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است.

۴. پشتیبانی مدیریتی و سیاست‌گذاری: حمایت و پشتیبانی مدیران و سیاست‌گذاران آموزشی از استفاده از روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور اساسی است. این شامل تأمین منابع مالی، ارائه آموزش و پشتیبانی فنی، و ایجاد انگیزه‌ها و امکانات لازم برای معلمان و دانش‌آموزان است.

۵. ارتباط با والدین و جوامع محلی: همکاری با والدین و جوامع محلی به عنوان شرکای اصلی در فرآیند آموزش و یادگیری اساسی است. ایجاد ارتباط مثبت و مشارکت فعال آن‌ها می‌تواند به پیاده‌سازی موفقیت‌آمیز روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور کمک کند.

۶. ارزیابی و اندازه‌گیری: تعیین معیارها و روش‌های ارزیابی که می‌توانند اثربخشی و کارآمدی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور را سنجیده و ارزیابی کنند، حیاتی است. ارزیابی مداوم و منظم می‌تواند به بهبود پروسه‌های آموزشی کمک کند و تصمیم‌گیری‌های بهتری را تسهیل کند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

با توجه به این عوامل، می‌توان به طراحی و پیاده‌سازی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور در مدارس با موفقیت بیشتری دست یافت.

۷. آموزش و پشتیبانی مداوم: ارائه آموزش‌های مداوم به معلمان در زمینه‌ی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور و ارائه پشتیبانی‌های فنی و مشاوره‌های لازم به آن‌ها، از اهمیت بالایی برخوردار است. این اقدامات می‌توانند به معلمان کمک کنند تا با اطمینان و مهارت لازم، این روش‌ها را به عمل بیاورند و بهبود کیفیت آموزش و یادگیری را به دست آورند.

۸. توجه به عوامل فرهنگی و اجتماعی: در طراحی و اجرای روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور، نیاز است تا به عوامل فرهنگی و اجتماعی محلی توجه کافی شود. فهم درست از ارزش‌ها، باورها و عادات جامعه محلی می‌تواند به سازگاری بهتر این روش‌ها با محیط مدرسه کمک کند.

۹. نقش فعال دانش‌آموزان: اعطای فرصت به دانش‌آموزان برای مشارکت فعال در فرآیند آموزش و یادگیری و شناختن نیازها و توانایی‌های خود، از اهمیت بالایی برخوردار است. این رویکرد می‌تواند به افزایش مسئولیت‌پذیری و اعتماد به نفس دانش‌آموزان کمک کند و روند یادگیری را ارتقا بخشد.

۱۰. تحول ساختاری: در برخی موارد، نیاز به تحولات ساختاری در سیستم آموزشی برای پشتیبانی از روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور مطرح است. این تحولات ممکن است شامل تغییر در ساختار کلاس درس، زمان‌بندی آموزشی، و نحوه ارائه محتوا باشد.

با توجه به این عوامل و تدابیر، مدارس می‌توانند با موفقیت به پیاده‌سازی و استفاده از روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور بپردازند و برای بهبود کیفیت آموزش و یادگیری بهترین نتایج را بدست آورند.

۱۱. توجه به تنوع و انعطاف‌پذیری: همانطور که دانش‌آموزان دارای نیازها، توانایی‌ها و سبک‌های یادگیری متفاوتی هستند، روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور نیز باید تنوع و انعطاف‌پذیری را در ارائه محتوا و فرآیند آموزش داشته باشند. این انعطاف‌پذیری می‌تواند از طریق استفاده از روش‌های مختلف آموزشی، فعالیت‌های متنوع و متناسب با نیازهای دانش‌آموزان، و انتخاب منابع آموزشی متنوع و متعادل به دست آید.

۱۲. پیش و ارزیابی مداوم: برای اطمینان از اثربخشی و کارآمدی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور، لازم است که فرآیند آموزش و یادگیری به‌طور مداوم پیش شود و با استفاده از انواع ابزارهای ارزیابی، اثربخشی این روش‌ها سنجیده شود. این ارزیابی‌ها می‌توانند شامل ارزیابی ترتیبی، ارزیابی فرآیند و ارزیابی پایانی باشند.

۱۳. پیشرفت فناوری: استفاده از فناوری‌های نوین در فرآیند آموزش و یادگیری می‌تواند به پیاده‌سازی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور کمک کند. این شامل استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی، پلتفرم‌های آموزشی آنلاین، ابزارهای تعاملی و محیط‌های یادگیری مجازی است که به دانش‌آموزان امکانات بیشتری برای یادگیری فراهم می‌کند.

۱۴. مشارکت جامعه و صنعت: همکاری با جوامع محلی و نیز صنعت به عنوان شرکایی که به دانش‌آموزان راهنمایی می‌کنند و فرصت‌های عملی برای آموزش و یادگیری فراهم می‌کنند، می‌تواند به تقویت روابط دانش‌آموزان با جوامع و صنعت کمک کند و ارتباط بین آموزش و بازار کار را بهبود بخشد.

۱۵. تحقیقات و پژوهش: پژوهش‌های علمی و تحقیقات در زمینه‌ی آموزش و یادگیری دانش‌آموزمحور می‌تواند به ارتقای این روش‌ها کمک کند. تحقیقات در زمینه‌هایی مانند روش‌شناسی آموزش، روانشناسی آموزشی، و ارتباطات دانش‌آموزان می‌توانند به بهبود روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور کمک کنند.

با مدیریت و بهره‌گیری از این عوامل، مدارس می‌توانند به طور موفقیت‌آمیز روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور را در فرآیند آموزش و یادگیری خود پیاده‌سازی کنند و بهبود چشمگیری در کیفیت آموزش و یادگیری دانش‌آموزان داشته باشند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور در مدارس

این روش‌ها نقش مهمی را در بهبود کیفیت آموزش و یادگیری دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. این روش‌ها به طور مختصر به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند تا فعالانه در فرآیند یادگیری شرکت کنند، به تناسب نیازها و توانمندی‌هایشان بهره ببرند و درک عمیقی از مفاهیم و مهارت‌ها را تجربه کنند. در ادامه، نقش‌های اصلی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور در مدارس را بررسی می‌کنیم:

۱. توجه به نیازها و توانایی‌های دانش‌آموزان: روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا در محیطی که نیازها و توانایی‌هایشان مورد توجه قرار می‌گیرد، یاد بگیرند. این رویکرد به هر دانش‌آموز اجازه می‌دهد که به سطح خود نزدیک‌ترین راه یادگیری را انتخاب کند.

۲. تعامل فعال: با استفاده از روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور، دانش‌آموزان به فعالیت‌های گوناگونی مشارکت می‌کنند که شامل بحث‌ها، پروژه‌ها، ارائه‌ها و تجربیات عملی است. این تعامل‌ها باعث تقویت درک مفاهیم، مهارت‌ها و توانایی‌های ارتباطی دانش‌آموزان می‌شود.

۳. توسعه مهارت‌های زندگی: این روش‌ها به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا مهارت‌های عملی و ضروری برای زندگی روزمره را یاد بگیرند. این شامل مهارت‌های ارتباطی، حل مسئله، همکاری، تفکر انتقادی، و مهارت‌های فنی و حرفه‌ای است.

۴. افزایش انگیزه و علاقه: با توجه به فعالیت‌های مشارکتی و مبتنی بر علاقه که در روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور وجود دارد، انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری افزایش می‌یابد. این امر می‌تواند به بهبود حضور و مشارکت دانش‌آموزان در کلاس‌ها کمک کند.

۵. ارتقاء خودآگاهی و خودمدیریت: این روش‌ها با تأکید بر فعالیت‌های ذاتی و خودآگاهی، به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا مسئولیت پذیری و خودمدیریت را در فرآیند یادگیری به دست آورند. این مهارت‌ها از اهمیت بالایی برخوردارند و به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا برای موفقیت در زندگی آماده شوند.

۶. ارتباط اجتماعی و همکاری: روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا در فرآیند یادگیری با همکلاسی‌ها و معلمان خود همکاری کرده و روابط اجتماعی را تقویت کنند.

به طور کلی، روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور نقش موثری در تحولات و بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در مدارس دارند و می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا به عنوان افراد خودآگاه، خلاق و مسئول در جامعه رشد کنند.

مبانی نظری:

۱. ساختگرایی (Constructivism): این نظریه از این جهت مهم است که بر این باور است که دانش‌آموزان فعالانه در فرآیند ساختگرایی دانش شرکت می‌کنند. به این ترتیب، روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور تأکید بر فعالیت و مشارکت دانش‌آموزان دارند و آن‌ها را به ساختن دانش خود از طریق تجربیات و تعاملات محیطی تشویق می‌کنند.

۲. آموزش مبتنی بر مهارت‌های زندگی (Life Skills Education): این مبنا به این باور است که آموزش باید به دانش‌آموزان مهارت‌های ضروری برای زندگی موفق در جوامع امروزی را آموزش دهد. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور می‌توانند این مهارت‌ها را ارتقاء دهند، از جمله مهارت‌های ارتباطی، حل مسئله، همکاری، و تفکر انتقادی.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۳. تئوری آموزش کارکردی (Functionalist Educational Theory): این تئوری بر این اصل تأکید دارد که آموزش باید به دانش‌آموزان کمک کند تا به عنوان اعضای موثر و مسئول جوامع عمل کنند. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور این اصل را با تأکید بر توسعه مهارت‌ها، مسئولیت‌پذیری، و توانایی‌های اجتماعی حمایت می‌کنند.
۴. تئوری پذیرش و تعهد (Acceptance and Commitment Theory): این تئوری بر این اصل تأکید دارد که آموزش باید به دانش‌آموزان اجازه دهد تا ارتباطی معنی‌دار با آموزش و یادگیری خود برقرار کنند و به آن تعهد کنند. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور این اصل را با ایجاد محیط‌های فعال و تعاملی ترویج می‌دهند که دانش‌آموزان را به تعامل مستقیم با مواد آموزشی تشویق می‌کنند.
۵. نظریه روانشناختی روان‌بهمند (Humanistic Psychological Theory): این نظریه بر این اصل تأکید دارد که آموزش باید به دانش‌آموزان احساس ارزشمندی و توانایی خود را بدهد. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور با تأکید بر ارزشگذاری و احترام به تجربیات و نظرات دانش‌آموزان، این اصل را ترویج می‌کنند. این مبانی نظری به مدارس و معلمان راهنمایی می‌کنند تا روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور را برای بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در محیط‌های آموزشی بهره‌برداری کنند.
۶. نظریه روان‌شناختی رویکرد شناختی-ساختگرای (Cognitive-Constructivist Psychological Theory): این نظریه بر این اساس است که دانش‌آموزان فعالانه دانش را ساخت می‌کنند و این فرایند ساختگرای تحت تأثیر مولفه‌های شناختی مانند تفکر، حافظه، و فرایندهای شناختی دیگر قرار دارد. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور این نظریه را با تأکید بر تعامل فعال دانش‌آموزان با محتوای آموزشی و ساختگرای دانش ترویج می‌دهند.
۷. تئوری انتخاب و برنامه‌ریزی (Choice and Agency Theory): این تئوری بر این اصل تأکید دارد که دانش‌آموزان باید از انتخاب و مسئولیت‌پذیری خود برای فرآیند یادگیری استفاده کنند. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور این اصل را با ارائه فرصت‌ها و ابزارهایی برای انتخاب مسیر یادگیری و مشارکت دانش‌آموزان در تعیین مسیر یادگیری خود، ترویج می‌دهند.
۸. تئوری اجتماعی-فرهنگی (Social-Cultural Theory): این تئوری بر این باور است که فرآیند یادگیری تحت تأثیر محیط اجتماعی و فرهنگی قرار دارد. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور با توجه به این تئوری، به دانش‌آموزان امکان می‌دهند تا از طریق تعاملات اجتماعی و فرهنگی خود، دانش و مهارت‌های جدیدی را فرا بگیرند و با محیط اطراف خود ارتباط برقرار کنند.
۹. تئوری تفکر انتقادی (Critical Thinking Theory): این تئوری بر این اصل تأکید دارد که آموزش باید به دانش‌آموزان کمک کند تا تفکر انتقادی خود را توسعه دهند و قادر به ارزیابی اطلاعات، تحلیل مسائل، و ارائه دیدگاه‌های مستقل باشند. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور این اصل را با تأکید بر توسعه تفکر انتقادی و پرورش اندیشه‌های مستقل و خلاق، ترویج می‌دهند.
۱۰. تئوری آموزش مبتنی بر روابط (Relational Pedagogy Theory): این تئوری بر این اصل تأکید دارد که آموزش باید بر ارتباطات انسانی و ارتباطات دانش‌آموز-معلم تأکید کند. روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور این اصل را با ایجاد روابط احترام‌آمیز و معنی‌دار بین دانش‌آموزان و معلمان، ترویج می‌دهند. این مبانی نظری، معلمان و مدارس را در طراحی ریسانه‌ی بررسی و پیاده‌سازی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور راهنمایی می‌کند. همچنین، این مبانی نظری نقش اساسی در تدوین سیاق آموزشی مناسب و ارتقاء فرآیند یادگیری دانش‌آموزان دارند. به عنوان مثال:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- بر اساس نظریه ساختگرایی، معلمان می‌توانند محیط‌های آموزشی را به گونه‌ای طراحی کنند که دانش‌آموزان فعالانه در فرآیند یادگیری شرکت کنند و تجربیات خود را با دیگران به اشتراک بگذارند.
- با تأکید بر تئوری انتخاب و برنامه‌ریزی، معلمان می‌توانند برنامه‌های آموزشی را به گونه‌ای طراحی کنند که به دانش‌آموزان اجازه انتخاب مسیر یادگیری مطلوب را بدهند و آن‌ها را به مسئولیت‌پذیری و خودمدیریت تشویق کنند.
- با توجه به تئوری اجتماعی-فرهنگی، معلمان می‌توانند به ایجاد فرصت‌هایی برای تعاملات اجتماعی و فرهنگی بین دانش‌آموزان بپردازند که این امر به ارتقاء تجربیات یادگیری و فهم عمیق‌تر مفاهیم کمک می‌کند.
- به طور کلی، این مبانی نظری معلمان و مدارس را در پیاده‌سازی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور هدایت می‌کنند و بهبود کیفیت آموزش و یادگیری را ترویج می‌دهند.
- به منظور ادامه‌ی بررسی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور در مدارس، می‌توان به برخی از رویکردها و استراتژی‌های عملی اشاره کرد که بر اساس این مبانی نظری تدوین شده‌اند:
۱. ترکیب محتوا و فرآیند: بر اساس تئوری ساختگرایی، معلمان می‌توانند محتوای آموزشی را با فرآیندهای یادگیری فعال و مشارکتی همراه کنند. به عنوان مثال، با استفاده از روش‌های مبتنی بر پروژه، دانش‌آموزان می‌توانند مفاهیم را در زمینه‌های مختلف تجربه کرده و دانش خود را با ساختن محصولات یا ارائه پروژه‌ها به نمایش بگذارند.
 ۲. استفاده از فعالیت‌های گروهی: بر اساس تئوری اجتماعی-فرهنگی، فعالیت‌های گروهی می‌تواند به توسعه مهارت‌های ارتباطی، همکاری و حل مسائل تیمی کمک کند. معلمان می‌توانند دانش‌آموزان را به گروه‌های کوچک تقسیم کنند و آن‌ها را به حل مسائل، ارائه نتایج و تبادل ایده‌ها تشویق کنند.
 ۳. تشویق به تفکر انتقادی و ارزیابی مستقل: بر اساس تئوری تفکر انتقادی، معلمان می‌توانند فرصت‌هایی برای بحث و تحلیل مفاهیم و اطلاعات فراهم کنند و دانش‌آموزان را به ارائه دیدگاه‌های مستقل و ارزیابی منطقی موارد آموزشی تشویق کنند.
 ۴. استفاده از فناوری آموزشی: با توجه به پیشرفت فناوری و استفاده‌ی گسترده از آن در زندگی روزمره، معلمان می‌توانند از ابزارها و منابع آموزشی دیجیتال برای ارتقاء روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور استفاده کنند. این شامل استفاده از پلتفرم‌های آموزشی آنلاین، نرم‌افزارهای تعاملی و منابع دیجیتال متنوع است.
 ۵. توسعه مهارت‌های فراتر از درس‌ها: مدارس می‌توانند فعالیت‌های فراکلاسی برگزار کنند که به دانش‌آموزان امکان می‌دهند مهارت‌های ارتباطی، همکاری، مدیریت زمان و حل مسائل را در محیط‌های واقعی تمرین کنند.
 - به کمک این رویکردها و استراتژی‌ها، مدارس می‌توانند به دانش‌آموزان فرصت‌هایی برای یادگیری معنی‌دار و کارآمدتر ارائه دهند و آن‌ها را برای موفقیت در زندگی آماده سازند.
 ۶. توجه به تنوع فردی: مبتنی بر نظریه‌های روان‌شناختی، معلمان باید به تنوع فردی دانش‌آموزان توجه کنند و روش‌های آموزشی را بر اساس نیازها و توانایی‌های هر دانش‌آموز تنظیم کنند. این شامل استفاده از روش‌های متنوع و تنظیم فعالیت‌ها بر اساس سطح دانش و توانایی هر دانش‌آموز می‌شود.
 ۷. اشتراک تجارب: معلمان می‌توانند فرصت‌هایی برای به اشتراک گذاری تجارب و دیدگاه‌ها بین دانش‌آموزان ایجاد کنند. این کار باعث ایجاد ارتباطات بین فردی، تقویت مهارت‌های ارتباطی و افزایش درک از نقطه نظرهای مختلف می‌شود.
 ۸. برنامه‌ریزی مستقل: معلمان می‌توانند دانش‌آموزان را به توسعه مهارت‌های خودمدیریتی و برنامه‌ریزی شخصی تشویق کنند. این امر با ارائه فرصت‌هایی برای انتخاب و برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی توسط دانش‌آموزان انجام می‌شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۹. ارزیابی مداوم: معلمان می‌توانند از روش‌های ارزیابی متنوعی برای ارزیابی پیشرفت دانش‌آموزان استفاده کنند. این ارزیابی‌ها باید به عنوان یک فرآیند مستمر و جزء از فرآیند یادگیری مدنظر قرار گیرند تا به دانش‌آموزان امکان تشخیص نقاط قوت و ضعف خود و ادامه بهبود را بدهند.

۱۰. آماده‌سازی برای آینده*: بر اساس نظریه‌های روان‌شناختی، معلمان می‌توانند به دانش‌آموزان کمک کنند تا برای آینده خود آماده شوند. این شامل توسعه مهارت‌های زندگی، پیشرفت تحصیلی، و ارتقاء استعدادها می‌باشد. با استفاده از این رویکردها و استراتژی‌ها، مدارس می‌توانند یک محیط آموزشی حمایت‌کننده را ارائه دهند که به دانش‌آموزان امکان می‌دهد تا به طور کامل در فرآیند یادگیری شرکت کرده و برای موفقیت در زندگی آماده شوند.

۱۱. توسعه مهارت‌های فراگیر: مبتنی بر تئوری ساختگرایی، معلمان می‌توانند از فعالیت‌ها و وظایفی استفاده کنند که به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های فراگیر خود را توسعه دهند. این شامل مهارت‌های ارتباطی، مهارت‌های مسئولیت‌پذیری، مهارت‌های حل مسئله، و مهارت‌های همکاری است.

۱۲. توسعه خلاقیت و نوآوری: بر اساس نظریه تفکر انتقادی، معلمان می‌توانند از فعالیت‌ها و موقعیت‌هایی که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد به طور خلاقانه به مسائل و چالش‌های آموزشی نگرسته و راه‌حل‌های نوآورانه ارائه دهند.

۱۳. توسعه هویت فردی: معلمان می‌توانند از روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور برای کمک به دانش‌آموزان در شناخت خود و توسعه هویت فردی‌شان استفاده کنند. این شامل ایجاد فرصت‌هایی برای اعلام نظرات و ارزش‌های شخصی، و تشویق دانش‌آموزان به پیدا کردن جایگاه و جایزه خود در جامعه مدرسه است.

۱۴. استفاده از فعالیت‌های عملی: بر اساس تئوری آموزش مبتنی بر مهارت‌های زندگی، معلمان می‌توانند از فعالیت‌های عملی و واقعی استفاده کنند که به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های ضروری برای زندگی روزمره را یاد بگیرند. این می‌تواند شامل مهارت‌های مدیریت مالی، مهارت‌های خانگی، و مهارت‌های اجتماعی باشد.

۱۵. ترویج راهبردهای یادگیری فعال: معلمان می‌توانند از راهبردهای یادگیری فعال مانند تدوین سوالات، خلاصه‌سازی مطالب، و توضیح مفاهیم به دیگران استفاده کنند تا به دانش‌آموزان کمک کنند روند یادگیری خود را بهبود بخشند و مسائل را به طور عمیق‌تر درک کنند.

با استفاده از این رویکردها و استراتژی‌ها، مدارس می‌توانند به دانش‌آموزان امکان دستیابی به اهداف آموزشی متنوعی را ارائه دهند و آن‌ها را برای موفقیت در زندگی آماده کنند.

روش تحقیق

در این پژوهش بررسی روش یادگیری دانش‌آموز محور در مدارس نیز مورد بحث قرار می‌گیرد که از روش کتابخانه‌ای و مروری بر مطالعات انجام شده در این زمینه پرداخته شده است. تلاش پژوهشگران بر این بوده تا با استفاده از مطالعات انجام شده در این خصوص به جمع بندی و مرور مطالعات گذشته پرداخته شود.

نتیجه گیری:

در نتیجه، بررسی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور در مدارس نشان می‌دهد که این رویکردها و استراتژی‌ها می‌توانند بهبود محیط آموزشی، تقویت فرآیند یادگیری، و توسعه مهارت‌ها و توانایی‌های دانش‌آموزان کمک کنند. با اعمال این روش‌ها، دانش‌آموزان به فعالیت در یادگیری مشارکت می‌کنند، مهارت‌های زندگی مورد نیاز را توسعه می‌دهند، ارتباطات اجتماعی و همکاری را تقویت می‌کنند، و خلاقیت و تفکر انتقادی را تشویق می‌کنند. از این رو، پیاده‌سازی روش‌های یادگیری دانش‌آموزمحور به عنوان یک رویکرد موثر در توسعه و پیشرفت آموزش و یادگیری در مدارس توصیه می‌شود.

منابع:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- ۱ - سنگری، محمد رضا و...، ۱۳۸۳، طراحی آموزشی فارسی اول دبستان (بخوانیم و بنویسیم)، تهران، انتشارات مدرسه.
- ۲ - شعبانی، حسن، ۱۳۸۵، مهارتهای آموزشی روشها و فنون تدریس، تهران، سمت.
- ۳ - صفوی، امان الله، ۱۳۷۰، کلیات روشها و فنون تدریس، تهران، نشر معاصر.
- ۴ - میرزا محمدی، محمد حسن، ۱۳۸۳، کتاب ارشد، تهران، پوران پژوهش